

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה
אגף המשמעת

ט' בכסלו התשע"א
16 בנובמבר 2010

המש 2010-4722

אל: הסמנכ"לים הבכירים למינהל ומשאבי אנוש במשרדי הממשלה וביחידות הסמך
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, המוסד לביטוח לאומי
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות שדות התעופה
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, חברת דואר ישראל
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, שירות התעסוקה
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות השידור
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות ההגבלים העסקיים
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות העתיקות
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, הרשות הממשלתית למים וביוב
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, רשות לניירות ערך
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, כנסת ישראל
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, מבקר המדינה
הסמנכ"ל למינהל ומשאבי אנוש, בית הנשיא

שלום רב,

הנדון: חוזר בנושא הדין המשמעתי

רבן גמליאל, נשיא כנסת ישראל במאה השנייה לספירה, ביקש להטיל על שניים
מתלמידיו תפקידים ציבוריים. לאחר שהתחמקו מספר פעמים, הוא קרא להם ואמר
להם: "כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם? עבדות אני נותן לכם".

(הוריות י' ע"א-ע"ב)

תפקיד ציבורי הוא, למעשה, תפקיד של משרת ציבור ולא של אדון. עקרון יסוד חשוב זה בא לידי ביטוי
בפסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, עש"מ 215-09 מדינת ישראל נ' שבי קטשווילי, בו נדון
עובד אגף המכס אשר שימש בתפקיד מנהל פרויקטים (חקירות) באגף המכס. העבירות בהן הורשע העובד,
בקליפת אגוז, עוסקות בפרשת הברחה לישראל של מכולות ובהן סיגריות מזויפות אשר אוחסנו במכולות
שנחזו כמכילות רהיטים מיובאים. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה על אי פסילת העובד
לצמיתות משירות המדינה תוך שהוא מקיש מתקופת מחיקת עבירתו של העובד, על-פי חוק המרשם הפלילי
ותקנת השבים, התשמ"א-1981 לתקופת פסלותו והרחקתו של העובד מהשירות הציבורי.

בית המשפט המחוזי קבע:

”כי במצב זה גובר האינטרס הציבורי על שיקוליו האישיים של המשיב ולפיכך ראוי היה להורות על פסילתו לצמיתות משירות המדינה. המשיב ניצל בצורה בוטה וחמורה את הכלים, הידע הסמכויות והמשאבים שניתנו בידו לצורך ביצוע תפקידו כנאמן הציבור וכממלא תפקיד בכיר במערכת, ועשה בהם שימוש כדי למעול באותו אימון, לגרום נזק משמעותי ביותר לקופת הציבור ולהפיק רווח כלכלי ניכר להנאתו האישית. בנסיבות אלה, מסר ממנו עולה שהמשיב, לאחר שפעל באופן האמור, יוכל לשוב לשירות המדינה בעתיד הנראה לעין בתפקיד כלשהו, הינו מסר בלתי ראוי.”

בית המשפט המחוזי בדבריו אלה משתית את מהותו של שירות המדינה כשירות לטובת הציבור. הא ותו לא. תכליתו של הדין המשמעותי, אם כן, היא לשמש “שומר הסף” האמון על התפקוד והתדמית הראויים של שירות המדינה ואשר, בין היתר, מתפקידו למנוע כניסתם/המשך הישארותם בשירות המדינה, של מי שחטאו במהלך מילוי תפקידם הציבורי- לערכי המערכת הציבורית.

ביום 19.9.10 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור של העובד בתיק בר”ש 3207/10 ד”ר אורי ריחני נגד מדינת ישראל – נציבות שירות המדינה בו דובר בעובד שהועסק כמנהל מחלקת עיניים בבית החולים נהריה ופוטר ונפסל על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה לשבע שנים נוספות מעבר לגיל 67 לאחר שהתקבל ערעור המדינה על קולת העונש שנגזר על העובד בהתייחס לפסילתו משירות המדינה עד גיל 67 ולא לשנים רבות נוספות. בית המשפט העליון מציין כי תכליתו העיקרית של אמצעי הפסילה היא שמירה על נקיין כפיו של השירות הציבורי ועל טוהר מידותיו. כפי שנאמר בפרשת ציפורי: **”אמצעי הפסילה מהשירות נחוץ, איפוא, כדי לשמור על טוהר המידות בשירות הציבורי, על תדמיתו ועל אמון הציבור בו. לצורך תכלית זו אמצעי הפסילה הוא ראוי ומקובל.”**

בית המשפט העליון הוסיף וקבע: **”המבקש – שהיה רופא בכיר ומנהל מחלקה – הורשע בהליך פלילי בעבירת שוחד, בכך שנטל כספים שלא כדין מן החולים שביקשו הימנו מזור לתחלואיהם ברגעים בהם היו פגיעים במיוחד. עבירה זו בה הורשע ונסיבותיה יש בהם חומרה מובהקת, והמבקש כשל בה חרף סגולותיו הטובות ותרומותיו אשר צוינו, ושכבודן במקומן. כפי שנזדמן לי לומר בעבר, ”ליבי אינו אטום לזכויותיו של המערער, לתרומתו רבת השנים לשירות ולאשר אמרו לזכותו עדי האופי” (עש”מ 4203/07 בוגייסקי נ’ נציבות שירות המדינה (לא פורסם)) אך יחד עם זאת, ”ליבי נתון יותר – איני רואה דרך אחרת – לצרכיו של שירות המדינה, שתדמיתו...אינה ברום המדרגה, ולצורך להנחיל לעובדיו נורמות ראיות, ולציבור – אמון בו” (שם). במקרה דנא אין מדובר בענישה משמעתית בחומרה המצדיקה התערבות בגלגול שלישי.”**

מקבץ פסיקה זה של אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, מוגש לכם במסגרת יום העיון בנושא משמעת בשירות המדינה במטרה להמשיך ולהעלות המודעות לנושא המשמעת בקרב עובדי המדינה ועובדי הציבור הכפופים לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ”ג – 1963 (להלן: “החוק”), ולצורך חיזוק הקשר עם משרדי הממשלה, יחידות הסמך והגופים השונים הכפופים לחוק המשמעת.

המשרדים השונים הינם חלק שאין בלתו בהבטחת קיומו של ההליך המשמעותי ובשמירה על ערכי השירות הציבורי הן בתחילת ההליך- בחשיפת העבירות וגילוי הראשונים עובר בליווי ההליך המשמעותי במהלך חקירה או בהיותו מצוי בטיפול באגף המשמעת ובביה"ד ובסיום התהליך, חוזר הכלי המשמעותי לידי המשרד והוא זה שצריך לממש את פסה"ד וליישם את הסנקציות שנקבעו. אשר על כן הקשר עם המשרדים, יחידות הסמך והגופים השונים הכפופים לחוק המשמעת הנו מכריע לצורך יישום נושא המשמעת בקרב העובדים השונים.

בהקשר זה, **הריני לשוב ולפנות אליכם בבקשה כי בעבירות מינוריות כמו היעדרויות מן העבודה, התבטאויות שאינן הולמות ועוד עבירות משמעת מובהקות, עדיף וראוי כי המשרד יעשה שימוש בכלים הניהוליים העומדים לרשותו** בהתאם לסעיף 31 לחוק ולהוראות התקשי"ר של הערה, התראה ונזיפה, וזאת תוך דיווח ידני וממוחשב לאגף המשמעת בהתאם לחובת הדיווח המצויה בתקשי"ר. נקיטת דרך פעולה כזו תביא להליכים מהירים ולעיתים אף ראויים יותר, ואף תחזק את דמותו של המשרד בעיני העובדים.

מקבץ זה מובא בפניכם תוך תקווה להידוק הקשר, שיתוף הפעולה והמשך עבודה פורה.

כמו בחוזרים הקודמים, אבקשכם להקפיד ולהעביר את המידע המובא בפניכם **לכלל עובדי המדינה**, דבר אשר יסייע רבות לעבודתנו באגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, בהטמעת ערכי המשמעת בשירות המדינה ובהנחלת ערכי טוהר המידות ושמירת ניקיון הכפיים המהווים את אבני היסוד עליהם מושתת השירות הציבורי כולו.

יצוין, כי ניתן למצוא נהלים וחוזרים בנושאי משמעת באתר האינטרנט של נציבות שירות המדינה תחת הכותר של אגף המשמעת בכתובת הבאה: <http://www.civil-service.gov.il/>.

בברכה,

אסף רוזנברג, עו"ד
ממונה בכיר (משמעת)

העתק: מר יהודה וינשטיין - היועץ המשפטי לממשלה
מר משה לדור - פרקליט המדינה
מר אהוד פראוור - מ"מ נציב שירות המדינה
המנכ"לים במשרדי הממשלה, יחידות הסמך והגופים הכפופים לאגף המשמעת
מר יעקב ברגר - המשנה לנציב שירות המדינה, נש"מ
מר שי ניצן - משנה לפרקליט המדינה (עניינים מיוחדים)
מר מוטי אהרוני - סגן נציב שירות המדינה (משרדי ממשלה ויחידות הסמך)
מר יוסי קינר - סגן נציב שירות המדינה (מערכת הבריאות)
מר אלי אברבנאל - פרקליט מחוז ירושלים (פלילי)
מר עמית וייסמן - פרקליט מחוז חיפה (פלילי)
מר דן אלדד - מנהל תחום תפקידים מיוחדים, פרקליטות המדינה
מר נתנאל לויט - מנהל אגף חקירות משמעת
היועצים המשפטיים במשרדי הממשלה, יחידות הסמך והגופים הכפופים לאגף המשמעת

מעשה מגונה והטרדה מינית

פסיקת בית המשפט העליון

1. בר"ש 6193/10 אבשלום נאור נגד מדינת ישראל- נציבות שירות המדינה

מדובר בעובד משרד החינוך, אשר החל עבודתו בשנת 2000 כמפקח מתאם פעולות חינוכיות בלשכת סגן המנהל הכללי למינהל והחל משנת 2004 כיהן כמנהל אגף תיאום ויזום פעולות פדגוגיות.

על פי עובדות כתב התובענה, בשנת 2000 העביר העובד לידי עובדת המשרד (להלן: "המתלוננת") מכתב אהבה בציינו, כי הגיעה העת ל"יישומים". בשנת 2002 יזם העובד פגישה עם המתלוננת וסיפר לה שהוא מחוזר על-ידי עובדות המשרד וכי הוא יכול לדאוג לקידומה. המתלוננת בתגובה, דרשה מהעובד לשמור ממנה מרחק. למחרת אירוע זה, יצר העובד קשר עם המתלוננת ואיים עליה שיפגע במסלול התקדמותה, בציינו כי אינו מעוניין בקשר אינטימי עמה משום שמימדי גופה אינם לרוחו.

ביום **31.1.10** הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(1), (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג-1963 (להלן: "חוק המשמעת"), לפי סעיפים 3(א)(1) ו- (5) לחוק למניעת הטרדה מינית ובסעיפים (1) ו- (5) בפסקה 43.421 לתקשי"ר וגזר את דינו במסגרת הסדר טיעון בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים: **1. נזיפה חמורה. 2. פיטורין לאלתר משירות המדינה. 3. פסילה למילוי כל תפקיד במשרד החינוך.**

בית המשפט המחוזי דחה את ערעור העובד על הכרעת דינו של ביה"ד, בקובעו כי אין מקום להתערב בממצאי המהימנות של בית הדין למשמעת, אשר בחן את חומר הראיות בקפידה והתרשם באופן בלתי אמצעי מהצדדים והעדים.

ביום **3.10.10** דחה **בית המשפט העליון** את בקשת רשות הערעור של העובד, בציינו כי ישנם מקרים, כמקרה דנן, שראוי להחיל את הכללים המצמצמים, החלים על מתן רשות ערעור בגלגול שלישי. על אף קביעתו זו, התייחס בית המשפט העליון לטענת העובד כי שגה בית הדין למשמעת בכך שראה בזיקה בין העובד למתלוננת, יחסי עובד-מעביד. בית המשפט העליון הדגיש כי למרות שהעובד לא הורשע בעבירות הכרוכות בניצול יחסי מרות, נכונה קביעתו של בית הדין בדבר יחסי מרות בין העובד למתלוננת אשר העובד ניצלם לרעה בנמקו כי על פי הפסיקה, **העוסקת בזיהוי יחסי מרות וסמכות במקרי הטרדה מינית, די ביכולת השפעה וסמכות עקיפה של המטריד על העובד** כפי שנקבע בעש"מ 4790/04 מדינת ישראל נ' בן חיים (לא פורסם), וכי: "המבחנים שנקבעו בפסיקה לקיומם של יחסי מרות, בכל הנוגע למקרים של הטרדה מינית, אינם זהים לאלה שנקבעו לצורך זיהוי יחסי עובד-מעביד בתחום דיני עבודה."

זאת ועוד, ביהמ"ש העליון הדגיש כי: "יש מקום לחזור על קביעותיו של בית משפט זה, לפיהן במקרים של הטרדות מיניות במקום העבודה בכלל ובשירות המדינה בפרט, יש לשקול את הפגיעה האפשרית באמון הציבור בהתנהלותו התקינה של שירות זה ואת השלכותיה..."

פסיקת בית המשפט המחוזי

2. עע"מ 210-09 שלם משה נגד מדינת ישראל

מדובר בעובד משרד החינוך משנת 1972, אשר כיהן כמפקח מחוזי אגף שירותי חינוך-רווחה, מחוז דרום.

על פי האישום הראשון, שעניינו מספר אירועים אשר התרחשו בשנים 2001-2002, העובד נהג להתקשר למכשיר הטלפון המשרדי של עובדת המשרד (להלן: "המתלוננת"). העובד התעניין בחייה האישיים של המתלוננת וציין כי הוא אוהב אותה ורוצה להיות עימה בקשר גם מחוץ לשעות העבודה. המתלוננת הבהירה לעובד כי אין מקום לקשר בו הוא מעוניין.

בתקופה האמורה, במהלך פגישת עבודה בין השניים, סגר העובד את דלת משרדו, אחז בשתי זרועותיה של המתלוננת, חיבק אותה ונישקה על שתי לחייה, תוך שהוא מנסה לנשקה על שפתיה. המתלוננת הזיזה את ראשה וניסתה להתקדם לכיוון דלת היציאה מהמשרד.

במועד נוסף, ניסה העובד שנית לנשק את המתלוננת על שפתיה, אולם המתלוננת חמקה מהעובד אשר הצליח לנשקה על לחיה.

במועדים נוספים, הביע העובד תרעומת באוזני המתלוננת, על כך שהיא מתחמקת ממנו ובמהלך השתלמות משרדית, העיר העובד למתלוננת על בגדיה והציע לה לבוא לחדרו לשתות יין, אך המתלוננת לא ביקרה בחדרו של העובד.

על פי האישום השני, לאחר השתלמות משרדית בשנת 2002, במהלכה נפגשה המתלוננת עם חברים, הכפיש העובד את שמה של המתלוננת בפני עמיתיה לעבודה, מנהלי האגף ועובדים בכירים במשרד החינוך על רקע ההתרועעות שלה, כביכול, עם "חברים מהמגזר הבדואי", בהיותה אישה נשואה, ועל כך שהדבר מוציא שם רע למקום העבודה.

העובד עשה כל שביכולתו, באמצעות פנייה לגורמים שונים במערכת, על מנת לסכל מציאת פתרון להמשך העסקתה של המתלוננת, שהייתה אמורה להסתיים לאחר 3 שנות חל"ת שלקחה ממשרתה בהוראה.

על פי האישום השלישי, במהלך התקופה שבין שנת 1992-2002, נהג העובד לבקש ממוזכירת האגף להקליד, לערוך ולהדפיס עבורו עבודות ומסמכים פרטיים במחשב המשרד, תוך שימוש במדפסת המשרד ובמהלך שעות העבודה.

ביום 15.3.09 הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2) ו-3 לחוק המשמעת, בשלושת האישומים וביום 9.6.09 גזר את דינו של העובד בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה חמורה.
2. פיטורים לאלתר.
3. פסילה למילוי תפקיד במשרד החינוך למשך שנתיים.

ביום 29.7.10 זחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של העובד, הן על הכרעת הדין והן על העונש. בית המשפט המחוזי הדגיש את חומרת מעשיו של העובד והביא מדברי בית המשפט העליון בעש"מ 1928/00 מדינת ישראל נגד ברוכין, פ"ד נד (3) 711 694 (2000):

"במקרים חמורים של הטרדה מינית, מן הראוי לנקוט אמצעים חמורים, כלומר פיטורים משירות המדינה, ואם נסיבות המקרה מצדיקות זאת, אולי גם אמצעים

נוספים הנלווים לפיטורים, כמו שלילת הזכות לפיצויי פיטורים ולגמלה ואף פסילה משירות המדינה. אמצעים חמורים כאלה נדרשים במקרים חמורים של הטרדה מינית הן בשל הפגיעה בחבר לעבודה, הן משום שהעבירה כרוכה בקלון, והיא פוגעת גם בתפקודו וגם בתדמיתו של שירות המדינה, וכן לצורך הרתעת הרבים, כדי לצמצם ככל שניתן את התופעה של הטרדה מינית".

פסיקת ביה"ד לאחר הליך פלילי

3. בד"מ 38/10 נציבות שירות המדינה נגד ויקטור מיצקין

מדובר בעובד אשר הועסק במנהל לחינוך התיישבותי, כרכז בכיר בכפר הנוער "כדורי". התשתית העובדתית שעל בסיסה הואשם העובד מגעת להיכרותו של בת שכנים בסביבת מקום עבודתו, שהייתה בין הגילאים 6-12 באותה תקופה, והעובד במהלך אותה תקופה מימש באותה ילדה- קטינה, שורה של מעשים מיניים שונים בגופה, לרבות באיבריה האינטימיים.

העובד הורשע על פי הודאתו בבית המשפט המחוזי בנצרת (פ.ח. 000047/08), במסגרתו של הסדר טיעון, בעבירות פליליות אלה: **מעשה סדום** - מספר מקרים, עבירה לפי סעיף 347 (ב) בנסיבות סעיף 345 א(3) לחוק העונשין; **ניסיון לאינוס** - עבירה לפי סעיף 345 א(3) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין; **מעשים מגונים** - מקרים רבים, עבירה לפי סעיף 348 א(א) בנסיבות לפי סעיף 345 א(3) לחוק העונשין ועבירה של **הדחה בחקירה** - מקרים רבים, עבירה לפי סעיף 245 א(א) לחוק העונשין.

ביום 4.2.10 **גזר בית המשפט המחוזי על העובד**: מאסר בפועל של 6 וחצי שנים (בניכוי תקופת מעצרו בת שנה), שלוש חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים ובנוסף, קנס בסך 3,000 ₪ או חודש תמורתו, אם לא ישולם, ותשלום פיצוי למתלוננת בסך של 30,000 ₪. בגזר דינו הביע בית המשפט סלידתו ממעשי העובד בצינו:

"הנאשם ביצע בנפגעת, ילדה קטנה ותמימה, מעשים מיניים כעולה על רוחו, והפך אותה למי שאמורה לספק את הפנטזיות והגחמות המיניות שלו, ולמעשה שימשה הנפגעת עבורו שיפחת מין (כפי שצוין בתסקיר על מצב הנפגעת)".

ביום 17.6.10 הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בעבירות לפי סעיפים 17 (1), (2), (3) ו- (6) לחוק המשמעת וביום 28.6.10 גזר את דינו בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים: 1. נזיפה חמורה. 2. פיטורין לאלתר. 3. פסילה לצמיתות ממשרד החינוך. 4. פסילה משירות המדינה עד הגיעו לגיל 67.

בית הדין הדגיש את חומרת מעשיו של העובד והביא מדברי בית המשפט בעניין ע"פ 9994/07 פלוני נ' מדינת ישראל:

"על חומרתם הרבה של מעשי מין המתבצעים בזולת בהיעדר הסכמה מרצון אין צורך להכביר מילים. הפסיקה השיפוטית ביחס לעבריינות הפלילית בתחום זה מוליכה מזה שנים קו בולט של החמרה בדין הן בהיבט הגמול והן בהיבט ההרתעה. הניצול המיני של הזולת בדרך של כפייה, או תוך אי התחשבות בהיעדר

הסכמה הוא אחת התופעות הקשות והפוגעניות ביותר בביטחוננו הגופני והנפשי של הפרט, ובשלום הציבור ככלל. הפגיעה המינית העבריינית פולשת לגופו ולנפשו של הקורבן, והורסת בו חלקה טובה. היא מבזה את עצמיותו, ופוגעת באינטימיות ובאוטונומיה המקודשת של גופו. היא משקפת את השתלטות החזק והברוטאלי על החלש וחסר האונים. היא מצריכה התערבות ממשית של מערכות החוק והמשפט כדי להגן על קורבנות עבריינות המין בפועל ובפוטנציה".

זאת ועוד, הדגיש בית הדין את חומרת העבירות של עובד מדינה, אשר התנהג התנהגות חיצונית שאינה קשורה לתפקידו בשירות המדינה והביא מדברי בית הדין למשמעת ב**בד"מ 2/00** :

"התנהגות, שיש בה ביטוי לעבירה בעלת כוונה פלילית ופגם מוסרי, תטה את הכף לכיוון של ייחוס עבירת משמעת לעובד, לנוכח קיומו של אינטרס ציבורי להבטיח את טוהר המידות של השירות הציבורי, ולהרתיע את עובדיו מהתנהגות פסולה רצונית ומכוונת".

שוחד והפרת אמונים

פסיקת בית המשפט העליון

4. בר"ש 3207/10 ד"ר אורי ריחני נגד מדינת ישראל – נציבות שירות המדינה

מדובר בעובד שהועסק כמנהל מחלקת עיניים בבית החולים נהריה. העובד הושעה ופוטר משירות המדינה לאחר שהורשע בהליך פלילי בגין קבלת שוחד בכך שבהזדמנויות שונות, בסמוך למועד ביצוע ניתוח, ביקש העובד מן המטופלים ובני משפחותיהם שפנו אליו, להעביר כספים תמורת ביצוע הניתוח על ידו באופן אישי, למרות שמדובר בניתוח המתבצע בבית חולים ממשלתי ובגינתו אין החולה אמור לשלם לרופא.

ביום 17.3.10 התקבל ערעור המדינה על קולת העונש שנגזר על העובד בהתייחס לפסילתו משירות המדינה עד גיל 67 ולא לשנים רבות נוספות. בית המשפט המחוזי בחיפה הורה על פסילתו של העובד משירות המדינה לתקופה של שבע שנים ממועד גזר דינו של בית הדין למשמעת, תוך שקבע: **"נראה לי, בכל הכבוד הראוי, שהטלת אמצעי משמעת לפיה פסול המשיב משירות המדינה עד גיל פרישה המקובל, דהיינו, גיל 67 (לרבות הצהרת המשיב שיימנע מלבקש לשוב לשירות הציבורי לאחר תום פסילתו) אין בה כדי להלום את חומרת מעשיו של המשיב, ובוודאי שאין בכך כדי להרתיע את שאר עובדי השירות הציבורי, ואין בכך כדי להעביר מסר כללי בדבר הקפדה על דיני המשמעת ואכיפתם"**

ביום 19.9.10 דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות הערעור של העובד תוך שהוא מציין כי תכליתו העיקרית של אמצעי הפסילה היא שמירה על נקיין כפיו של השירות הציבורי ועל טוהר מידותיו. כפי שנאמר בפרשת ציפורי: **"אמצעי הפסילה מהשירות נחוץ, איפוא, כדי לשמור על טוהר המידות בשירות הציבורי, על תדמיתו ועל אמון הציבור בו. לצורך תכלית זו אמצעי הפסילה הוא ראוי ומקובל"**.

בית המשפט העליון הוסיף וקבע: **"המבקש – שהיה רופא בכיר ומנהל מחלקה – הורשע בהליך פלילי בעבירת שוחד, בכך שנטל כספים שלא כדין מן החולים שביקשו הימנו מזור לתחלואיהם ברגעים בהם היו פגיעים במיוחד. עבירה זו בה הורשע ונסיבותיה יש בהם חומרה מובהקת, והמבקש כשל בה חרף סגולותיו הטובות ותרומותיו אשר צוינו, ושכבודו במקומו. כפי שנזדמן לי לומר בעבר, "ליבי אינו אטום לזכויותיו של המערער, לתרומתו רבת השנים לשירות ולאשר אמרו לזכותו עדי האופיי" (עש"מ 4203/07 בוגייסקי נ' נציבות שירות המדינה (לא פורסם)) אך יחד עם זאת, "ליבי נתון יותר – איני רואה דרך אחרת – לצרכיו של שירות המדינה, שתדמיתו...אינה ברום המדרגה, ולצורך להנחיל לעובדיו נורמות ראויות, ולציבור – אמון בו" (שם). במקרה דנא אין מדובר בענישה משמעתית בחומרה המצדיקה התערבות בגלגול שלישי."**

פסיקת בית המשפט המחוזי, לאחר הליך פלילי

5. עמ"מ 215-09 מדינת ישראל נגד שבי קטשווילי

מדובר בעובד אשר הועסק בין השנים 1989-2007 באגף המכס ברשות המיסים. בתקופה הרלוונטית לתובענה, שימש העובד כמנהל פרויקטים (חקירות) באגף המכס.

על-פי כתב האישום, בפרשת הברחה לישראל של מכולות ובהן סיגריות במסווה של ייבוא רהיטים, העובד, שהיה באותה תקופה מתוקף תפקידו בעל נגישות למערכות המידע והמודיעין של המכס, פנה לאדם נוסף והציע לסייע לו להבריח מכולות. בהמשך צורפו לקשר מעורבים אחרים ובהם קרובי משפחתו של העובד ועובדים אחרים באגף המכס (להלן: "המעורבים"). המעורבים בפרשה פעלו לאיתור חברות המייבאות רהיטים מתוך ידיעה שהטובין שייובאו על שמן ינותבו למסלולים בהם לא נבדקים טובין ע"י רשויות המכס.

בהמשך, נרכשו ע"י המעורבים סיגריות מזויפות, אשר אוחסנו במכולות ששטרי המטען שלהן זויפו ונחזו לשאת חתימה של מורשה מטעם החברה לייבוא רהיטים שעל שמה בוצע הייבוא. המעורבים הבריחו תשע מכולות בדרך המתוארת, תוך השתמטות ממכס בסכום של כ-37 מיליון ₪. המעורבים ובכללם העובד, קיבלו בעבור זאת תשלומים בסך מאות אלפי דולרים עבור חלקם בקשר ההברחה. כמו כן, העובד היה מעורב במימון רכישת המכולות ואף נסע לסיין כדי לרכוש את הסיגריות המזויפות שהוברחו לישראל.

ביום 5.7.05 **הרשיע בית המשפט המחוזי** בתל אביב (ת"פ 40346/00) את העובד בעבירות של קבלת שוחד, הפרת אמונים, הברחת טובין, קשירת קשר לביצוע פשע וזיוף מסמכים - עבירות לפי סעיפים 284, 290 (א), 418 ו-499 (א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") וכן בעבירה לפי סעיף 211(א)(1) לפקודת המכס.

לאחר מתן הכרעת הדין נמלט העובד לרוסיה, ממנה הוסגר כעבור זמן לישראל. ביום 30.1.07 גזר בית המשפט המחוזי בתל אביב את דינו של העובד בהשיתו עליו 4 שנות מאסר בפועל בגין עבירת הברחה ו-5 שנות מאסר בגין עבירת השוחד, אשר ירוצו בחופף, שנת מאסר על תנאי וקנס בסך 300,000 ₪.

ביום 19.1.09 **דחה בית המשפט העליון את ערעורו של העובד על גזר הדין.**

ביום 3.6.09 הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בעבירות לפי סעיפים 17 (1), (2), (3), (4) ו-(6) לחוק המשמעת וביום 15.7.09 גזר את דינו בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים: 1. נזיפה חמורה. 2. פסילה לצמיתות מרשות המיסים. 3. פסילה משירות המדינה למשך 15 שנה.

ביום 27.8.10 **קיבל בית המשפט המחוזי בירושלים את ערעורה של המדינה על גזר הדין ופסל את העובד לצמיתות משירות המדינה בקובעו כי:**

"בנסיבות עניינו סבורני כי צודקת המערערת בטענתה, שבהתחשב בחומרת העבירות בהן הורשע המשיב, בתפקידו הבכיר ברשות המיסים, במעמדו, במהות העבירות אותן עבר, בחלקו המוביל במסכת העבריינית, בריבוי האישומים נגדו ובקלון שדבק

במעשיו, הרי שמעשיו נמצאים ברף החומרה העליון של עבירות המשמעת ולפיכך ראוי לנקוט כלפיו את אמצעי המשמעת המצויים ברף החומרה המרבי שהדין מאפשר. עוד צודקת היא בטענה, כי במצב זה גובר האינטרס הציבורי על שיקוליו האישיים של המשיב ולפיכך ראוי היה להורות על פסילתו לצמיתות משירות המדינה. המשיב ניצל בצורה בוטה וחמורה את הכלים, הידע הסמכויות והמשאבים שניתנו בידו לצורך ביצוע תפקידו כנאמן הציבור וכממלא תפקיד בכיר במערכת, ועשה בהם שימוש כדי למעול באותו אופן, לגרום לנזק משמעותי ביותר לקופת הציבור ולהפיק רווח כלכלי ניכר להנאתו האישית. בנסיבות אלה, מסר ממנו עולה שהמשיב, לאחר שפעל באופן האמור, יוכל לשוב לשירות המדינה בעתיד הנראה לעין בתפקיד כלשהו, הינו מסר בלתי ראוי".

התנהגות בלתי הולמת

פסיקת בית המשפט המחוזי

6. עמ"ש"מ 29968-07-10 חיים פוקס נגד נציבות שירות המדינה

מדובר בעובד אשר הועסק כממונה אבטחת מידע בהנהלת בתי המשפט.

על פי כתב התובענה המתוקן הואשם העובד בשלושה אישומים כדלקמן:

אישום ראשון- ביום 29.7.08 הטיח העובד קללות וגידופים במאבטחי בית המשפט השלום בנתניה, אליו הגיע במסגרת עבודתו, לאחר שסירבו להכיר בתעודת העובד ללא סימני זיהוי שהציג בפניהם. לאחר שהציג העובד למאבטחים תעודה כנדרש ונכנס למבואת בית המשפט, החל להטיח במאבטחים קללות וגידופים. האווירה התלהטה והמאבטחים הזהירו את העובד כי יאלצו להזמין נידת. בסופו של דבר, בעקבות השתוללותו, נאזק העובד ע"י המאבטחים ובמשך כל הזמן בו היה אזוק המשיך לצעוק ולהשתולל עד כדי אובדן שליטה.

אישום שני- ביום 18.9.08 התבטא העובד בהערות פוגעות ומעליבות כלפי מאבטחים במשרד החינוך, לאחר שמנעו את כניסתו למשרד, כיוון ששעות קבלת הקהל הסתיימו לאותו יום.

אישום שלישי- העובד טיפל, ללא סמכות, בבקשת נשיאת בית המשפט העליון, כב' השופטת בייניש, להשמיש מכשיר אלחוט מסוג "בלקברי" שהיה ברשותה. העובד שלח מסר, בדואר האלקטרוני הפנימי של הנהלת בתי המשפט, לכב' הנשיאה, בו פרט את הערכת העלות של השמשת המכשיר ואת התשלום עבור החזקת התוכנה, זאת מבלי שידע את הממונים עליו או התבקש על ידם לעשות כן.

ביום **13.6.10** הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בשתי עבירות לפי סעיפים 17 (1), (2) ו-(3) לחוק המשמעת ובעבירה נוספת בסעיפים 17 (2) ו-(3) לחוק במסגרתו של הסדר טיעון וגזר את דינו בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים: **1. נזיפה חמורה. 2. הורדה בשתי דרגות למשך שנה. 3. הפקעת שלושת רבעי משכורת קובעת.** אמצעי משמעת אשר היו בטווח המוסכם על הצדדים במסגרת הסדר הטיעון.

ביום 17.10.10 דחה בית המשפט המחוזי בירושלים את ערעורו של העובד על גזר הדין בקובעו: "יודגש, כי במקרים שבהם מוצג לבית הדין טווח ענישה מוסכם, שבו נכללים רף עליון ורף תחתון ולבית הדין ניתן שיקול הדעת לקבוע את אמצעי המשמעת במסגרת אותו טווח, מידת ההתערבות של ערכאת הערעור תהיה אף נמוכה יותר מזו הרגילה.. זאת באשר בהגיעו להסדר הטיעון לעניין העונש, הנאשם נוטל על עצמו מראש סיכון ברור, כי הערכאה הדיונית תבחר, במסגרת משרעת הענישה המוסכמת, בעמדה המחמירה יותר מבחינתו ובהכריעה כך לא נפגע אינטרס הציפיות שלו".

לגופו של עניין, קבע בית המשפט כי לא נמצא פגם בתוצאה אליה הגיע בית הדין למשמעת ואשר נתנה משקל בכורה להגנה על אינטרס המשמעת בשירות המדינה ומביא מקביעת בית הדין קמא לגבי העובד: "התנהגותו משקפת חריגה קיצונית מהתנהגות נורמטיבית, בהיות מופנית כלפי אנשי אבטחה המייצגים את מערכת אכיפת החוק במוסדות של המדינה וממלאים תפקיד בשמירת החוק והסדר. נכונותו להתעמת עם המאבטחים, לעלוב בהם ולהתפרע, מבטאת יחס של בוטות ואי הכרה במרות... חומרת מעשיו של הנאשם מתעצמת נוכח העובדה, שכעובד בכיר המועסק בהנהלת בתי המשפט לא השכיל להעניק יחס הולם ומכובד למאבטחי בית המשפט הנמנים עם אותה מערכת בה הוא מועסק..".

הפרת נהלים

פסיקה של בית המשפט המחוזי

7. עמ"ש"מ 211-09 ליאורה מרקוביץ נגד בית הדין המשמעתי של עובדי המדינה

מדובר בעובדת אשר הועסקה בתקופה הרלוונטית לתובענה כחוקרת ברשות המיסים.

על פי האישום הראשון- העובדת הייתה זכאית לקבלת דמי אחזקת רכב חודשיים בסך 923 ₪, זאת בכפוף לבעלות על הרכב וכן בכפוף לתשלום אגרת רישוי וביטוח כמתחייב על פי החוק. ביום 4.3.03, או בסמוך לכך, הגישה העובדת בקשה להחזר אגרת רישוי בסך 1,638 ₪, בצירוף צילום טופס המעיד כי עליה לשלם סכום כסף זה על מנת לקבל רישיון רכב. העובדת קיבלה את הסכום המרבי המאושר להחזר הוצאות רישוי רכב בסך 1,337 ₪. העובדת לא השתמשה בכספי החזר על מנת לשלם את אגרת הרישוי ולא העבירה את רכבה מבחן רישוי. בנוסף, המשיכה העובדת לנהוג ברכבה, ללא רישיון בר תוקף, ואף אפשרה לאחרים לנהוג בו, כל זאת ללא ידיעת הממונים עליה. אחזקת הרכב שקיבלה בוטלה ביום 31.5.04, לאחר שהתגלה כי בעלה לשעבר השתמש בו לצורך פעולות בלתי חוקיות. את אגרת הרישוי שילמה העובדת רק בחודש יוני 2004, מכאן שבמהלך החודשים מרץ 2003 ועד חודש מאי 2004 קיבלה דמי אחזקת רכב שלא כדין, בסך 13,845 ₪.

על פי האישום השני- העובדת אפשרה לבעלה לשעבר לנהוג ברכבה בתאריך 7.5.04, על מנת להבריח תבניות ביצים משטחי הרשות הפלסטינית לשטחי ישראל. לאחר תפיסתו של בעלה ע"י פקחי משרד החקלאות, העובדת שחררה את רכבה בערבות. לאחר מקרה זה זומנה העובדת לשיחת הבהרה עם הממונה עליה והובהר לה הפסול שבמעשיה. ואולם, העובדת אפשרה לבעלה לשעבר גם ביום 2.6.04 להשתמש שוב ברכבה ואף במכשיר המירס שקיבלה מן המשרד לצרכי עבודה, אשר ממנו היה ניתן להאזין לשיחות קבוצתיות מסווגות של מחלקת החקירות בה הועסקה.

על פי האישום השלישי- בעקבות המעשים המתוארים וכן בשל נזיפה משמעתית שהוטלה בעבר על העובדת, הוחלט ביום 9.8.05 לפסול את סיווגה הביטחוני, כתוצאה מכך, לא יכלה לשמש יותר כחוקרת. העובדת התבקשה ע"י הממונה עליה, לבצע פעולות מנהליות, אולם היא סירבה לעשות כן. בשתי הזדמנויות נוספות בהן פנה הממונה לעובדת בדרישות אלה, סירבה העובדת לבצע אותן פעולות מנהליות.

ביום **24.12.08** הרשיע בית הדין למשמעת את העובדת בעבירות לפי סעיפים 17(1), (2), (3) ו-(4) לחוק המשמעת וביום **23.4.09** גזר את דינה בהשיתו עליה את אמצעי המשמעת הבאים: 1. נזיפה חמורה. 2. פיטורין לאלתר. 3. פסילה משירות המדינה למשך שנתיים. 4. פסילה ממילוי כל תפקיד במשרד האוצר למשך 3 שנים. 5. השבת סכום בסך 13,845 ₪ לאוצר המדינה.

ביום **6.10.10** דחה בית המשפט המחוזי בירושלים את ערעורה של העובדת על הכרעת הדין וגזר הדין של בית הדין למשמעת בציינו כי:

"העבירות שביצעה המערערת אינן קלות ערך. יתרה מזאת, לא במהלך בירור התובענה שהוגשה נגדה בבית הדין ואף לא בדיונים שהתקיימו לפניי, המערערת לא נטלה כל אחריות למעשיה ואף לא הביעה צער או חרטה בגינם. תפקידה של המערערת, כחוקרת האמונה על חשיפת שחיתויות, חייב שתנהג בניקיון כפיים ותשמש מופת ודוגמא. הקלה בעונשה עלול להעביר מסר שלילי לגבי יכולתם של עובדי מדינה להשתמש בכספי המדינה, שהינם בראש ובראשונה כספי ציבור, ולעשות בהם כבתוך שלהם.."

סמים מסוכנים

פסיקת בית הדין למשמעת לאחר הליך פלילי

8. בד"מ 98/09 נציבות שירות המדינה נגד מאיר מזרחי

מדובר בעובד אשר הועסק, כעובד באולפן ברשות השידור. העובד הורשע במסגרת הליך פלילי כנגדו בבית משפט השלום בבאר שבע (ת.פ. 1398/08), במסגרת כתב אישום מתוקן, בגין: עבירה של סיוע של עסקה אחרת בסם, עבירה לפי סעיף 19+13 (א) לפקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש) התשל"ג-1973, יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, העובד נפגש, ביום 23.1.08, עם אדם אחר שאינו עובד מדינה (להלן: "האחר") ועם סוחר סמים. אותו אדם אחר רכש סם מסוכן מסוג קוקאין. לאחר מכן, נסע העובד עם אותו אחר ברכבו של העובד שנעצר על-ידי מחסום משטרה.

ביום 5.7.09 גזר בית המשפט השלום בבאר שבע את דינו בהשיתו: 4 חודשי מאסר בפועל בריצוי בדרך של עבודות שירות ו-10 חודשי מאסר על תנאי במשך 3 שנים. ביום 28.6.10 דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של העובד בכל הנוגע להרשעתו הפלילית.

בעקבות ההליך הפלילי, ביום 14.7.10 הרשיע בית הדין למשמעת את העובד בעבירות לפי סעיפים 17 (2), (3) ו-(6) לחוק המשמעת. בית הדין זיכה את הנאשם מעבירה לפי סעיף 17(1) לחוק בציינו כי בניגוד להרשעות של ויקטור מצקין (לעיל) בעבירה לפי סעיף 17(1) בשל עבירות מין שביצע בילדה קטינה ואשר נעשו בסביבתו של מתחם מקרקעין ממשלתי, הרי שבעניין מזרחי מעשיו של העובד בוצעו במנותק מכל זיקה לתפקידו, למשאבי הזמן של עבודתו או בכל ציוד שהוא לצורך ביצוע העבירה. גם מאפייניה של העבירה בה הורשע, נעדרת כל זיקה לשירות הציבורי.

ביום 27.7.10 גזר בית הדין את דינו של העובד בהשיתו עליו את אמצעי המשמעת הבאים: **1. נזיפה חמורה. 2. פיטורין לאלתר. 3. פסילה למילוי כל תפקיד, למשך 5 שנים, מרשות השידור. 4. פסילה משירות המדינה לפרק זמן של 3 שנים.**

בית הדין הביא מדבריו של שופט ביהמ"ש המחוזי, כב' השופט משה יועד הכהן, בעניין גרי אליאס נ' נציבות שירות המדינה (עע"מ 216/09):

"גם הסנקציה של פיטורין איננה במהותה סנקציה עונשית גמולית שנועדה להביעה סלידה חברתית ממעשיו של העובד ולגרום לו נזק אישי או כלכלי, אלא סנקציה הגנתית של הארגון כלפי מי שמפר את נורמות ההתנהגות המצופות ממנו, מנצל לרעה את הסמכויות והאמצעים המוקנים לו מתוקף תפקידו ופוגע באמון הציבור בשירות המדינה".

אשר לתקופת הפסלות, ציין בית הדין, בין השאר, את הנאמר בעש"מ 9848/05 ועש"מ 9964/05 בעניין יוסף מזוז (ערעורים הדדיים של המדינה והמערער):

”נראית לי במישור העקרוני עמדת המדינה בערעורה, המבקשת להרחיב את היקף פסילתו של המערער לכל תפקיד בשירות המדינה למשך תקופת פסילה שתיקבע. יש ממש בעמדתה, השוללת את האפשרות להמשיך ולהעסיק את המערער בתפקידים מסוימים בשירות המדינה ברצף אחד מיד לאחר ביצוע העבירות על ידו, בלא יצירת ניתוק מוחלט בינו לבין מערכת השירות הציבורי, ולו לתקופה מסוימת, אשר תדגיש את חומרת העבירות שעבר, ואת הצורך בשיקום האימון שיושג באמצעות סנקציה הולמת”.